

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

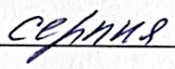
Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

 Віталій СЕРЬОГІН

«28» 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)

галузь знань - D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність - D8 Право

освітня програма - Право

вид дисципліни - за вибором

факультет - юридичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

28 серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мічурін Є.О., д.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

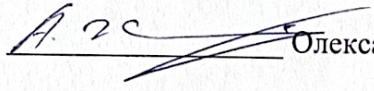
Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від 26 червня 2025 року, № 19

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін _____ Олена УСТИМЕНКО

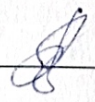
Програму погоджено с гарантом освітньо-наукової програми «Право» третього (освітньо-наукового) рівня освіти

Гарант освітньо-наукової програми «Право» третього (освітньо-наукового) рівня освіти

 Олександр ЖИТНИЙ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 28 серпня 2025 року, № 1

Голова методичної комісії
юридичного факультету _____ Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Договірне регулювання суспільних відносин» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії у галузі права за третім (освітньо-науковим) рівнем за спеціальністю D8 Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є досягнення всебічного глибокого розуміння та засвоєння студентами сутності та природи договірного регулювання суспільних відносин, норм та принципів регулювання договірних відносин в сучасних умовах інтеграції національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення та аналіз правових проблем, формування та обґрунтування правових позицій та застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
16 год.	8 год.
Практичні, семінарські	
16 год.	4 год.
Лабораторні	
Самостійна робота, у тому числі	
58 год.	78 год.
Індивідуальні завдання:	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ІК -Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

ЗК05. Здатність вести наукову дискусію та спір, відстоювати власні погляди в

максимально ефективній, переконливій, коректній і тактовній формі, інтелектуальна чесність і вміння працювати з критикою.

СК3.01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання цивільно-правових інститутів та явищ та висвітленні їх при викладанні дисциплін цивільно-правового спрямування.

СК3.02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження цивільно-правових явищ і процесів, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК3.03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність, викладати дисципліни цивільно-правового спрямування на високому теоретичному й методичному рівні.

СК3.04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері цивільно-правових, сімейних, міжнародно-правових відносин та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК3.05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем з точки зору цивільного права і процесу, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК3.06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права, тлумачити здійснювати наукове тлумачення нормативно-правових актів в сфері регулювання цивільних, міжнародних, сімейних відносин, надавати рекомендації щодо їх удосконалення.

СК3.07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання з точки зору цивільного права та процесу.

СК3.08. Здатність до міжнародної науково-педагогічної мобільності за цивільно-правовим профілем.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

ПРН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ПРН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

ПРН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

ПРН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

ПРН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

ПРН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

ПРН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

ПРН14. Застосовувати на постійній основі деонтологічні правила і керівні принципи наукових досліджень в галузі права з урахуванням таких аспектів, як необхідність дотримання авторських прав, недоторканності приватного життя, професійної таємниці та належних дослідницьких практик тощо.

ПРН15. Формулювати і вирішення завдань, які виникають під час науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності, що потребують поглиблених професійних знань.

1.8. Пререквізити: Теорія права та держави. Цивільне право (загальна частина). Цивільне право (особлива частина). Господарське право. Цивільний процес. Господарський процес.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи договірного регулювання суспільних відносин

Тема 1. Договірне регулювання у системі правового регулювання відносин

Поняття та сутність інтересу. Інтерес і суб'єктивне право. Види інтересу: суспільний інтерес, державний інтерес, корпоративний інтерес, індивідуальний інтерес, законний інтерес. Інтерес як основний фактор формування договірного регулювання у суспільстві. Законодавство як основа закріплення інтересів. Форми договірного регулювання як відображення сформованого інтересу. Поняття та види інтересу. Інтерес та правова сфера. Суспільний інтерес і правове регулювання відносин. Специфіка інтересів окремих частин суспільства. Суспільство у врегулюванні відносин. Поняття та ознаки суспільного та соціального регулювання відносин. Нормативне та індивідуальне регулювання. Держава у регулюванні відносин. Державний інтерес і державно-правове регулювання відносин. Специфіка інтересів в сфері державного управління. Роль держави та її функції у процесі регулювання відносин. Поняття та структура договірного регулювання відносин. Поняття договірного регулювання відносин. Ознаки договірного регулювання відносин. Забезпеченість дієвості договірного регулювання. Місце договірного регулювання в механізмі правового регулювання відносин. Договірне регулювання приватних та публічних відносин: державна допустимість та суспільна необхідність. Договір як елемент механізму правового регулювання. Сила договірного регулювання та фактори, які впливають на неї.

Співвідношення правового та договірного регулювання відносин.

Тема 2. Теоретичні основи договірного регулювання відносин

Мета та завдання договірного регулювання відносин. Види та фактори легітимації відносин. Легітимація та легалізація. Функції договірного регулювання відносин. Соціальні рівні функціонування договірного регулювання. Залагодження конфлікту. Співвіднесення інтересів. Межі договірного регулювання відносин. Поняття меж та обмеження в правовому регулюванні. Фактори впливу на встановлення правових обмежень в договірному регулюванні. Обмеження договірного регулювання за територією і часом. Межі договірного регулювання відповідно до предмету галузі права. Законність та обґрунтованість обмеження правового та договірного регулювання відносин. Поняття та природа правових обмежень. Роль меж та обмежень в договірному регулюванні. Види обмежень в правовому та договірному регулюванні. Суб'єктивні обмеження договірного регулювання відносин. Загальні та спеціальні принципи договірного регулювання. Принцип верховенства права в

договірному регулюванні. Принципи справедливості, розумності, добросовісності в договірному регулюванні. Спеціальні принципи договірному регулювання: свободи договору, визначеності результату, співробітництва.

Розділ 2. Окремі питання форм договірному регулювання

Тема 3. Характеристика форми договірному регулювання відносин

Поняття та суть форм договірному регулювання відносин. Поняття та сутність форми відносин. Види форм регулювання відносин. Форми не договірному регулювання відносин. Форми договірному регулювання відносин. Поняття та сутність форми договірному регулювання відносин. Види відносин, що можуть бути врегулювання в договірних формах. Правові форми договірному регулювання відносин. Класифікація форм договірному регулювання відносин. Законодавчо регламентовані та нерегламентовані. Матеріальні та процесуальні. Альтернативні та безальтернативні. Односторонньо ініційовані та ініційовані декількома учасниками. Договір. Домовленість. Угода. Контракт. Пакт. Протокол. Конвенція. Меморандум. Погодження, узгодження, згода. Поняття засобу регулювання та правового регулювання. Ознаки засобу правового регулювання. Види засобів правового регулювання. Поняття та характеристика засобів договірному регулювання відносин. Норма договору (договірна норма) як основний засіб договірному регулювання відносин. Поняття, суть та ознаки договірної норми як засобу договірному регулювання.

Тема 4. Суб'єкти договірному регулювання відносин

Поняття та правова природа суб'єкта права. Суб'єкт правового та договірному регулювання. Держава, як суб'єкт договірному регулювання. Правосуб'єктність держави як суб'єкта договірному регулювання. Державні органи, органи місцевого самоврядування, як суб'єкт договірному регулювання. Юридичні особи, як суб'єкт договірному регулювання. Правосуб'єктність юридичної особи: поняття, сутність, елементи Поняття, ознаки, види юридичних осіб. Здатність до договірному регулювання юридичної особи. Фізичні особи як суб'єкти договірному регулювання відносин. Здатність до договірному регулювання відносин фізичної особи. Сутність та зміст здатності до договірному регулювання фізичної особи підприємця. Сфери договірному регулювання відносин між фізичними особами.

Тема 5. Особливості договірному регулювання в приватному праві

Концептуальні підходи та поняття договору в приватній сфері. Мета та функції договору в приватній сфері. Принципи договірному регулювання приватної сфери: рівність сторін, вільне волевиявлення, заборона зловживання правом. Особливості використання договірному регулювання в окремих приватно-правових галузях права. Предмет та об'єкт приватно-правового договору. Форма та зміст договорів. Порядок укладення, зміни припинення договорів. Підстави розірвання та відповідальності. Наслідки незаконності чи невідповідності законодавчому регулюванню. Законодавче забезпечення договірному регулювання відносин в приватній сфері.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд.	с.р.		л	с	лаб	ін.	с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи договірному регулювання суспільних відносин												
Тема 1. Договірне регулювання у системі правового регулювання	15	2	2			11	32	2	2			15

відносин												
Тема 2. Теоретичні основи договірної регулювання відносин	15	2	2			11	30	2				15
Разом за розділом 1	30	4	4			22	62	4	2			30
Розділ 2. Окремі питання форм договірної регулювання												
Тема 3. Характеристика форми договірної регулювання відносин	19	4	4			11	32	2	2			15
Тема 4. Суб'єкти договірної регулювання відносин	19	4	4			11	28	2				15
Тема 5. Особливості договірної регулювання в приватному праві	22	4	4			14	28					18
Разом за розділом 2	60	12	12			36	88	4	2			84
Усього годин	90	16	16			58	90	8	4			78

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Договірне регулювання у системі правового регулювання відносин	2 (2)
2.	Теоретичні основи договірної регулювання відносин	2
3.	Характеристика форми договірної регулювання відносин	4 (2)
4.	Суб'єкти договірної регулювання відносин	4
5.	Особливості договірної регулювання в окремих сферах приватноправових відносин	4
	Разом	16 (4)

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Загальна характеристика інтересу в філософсько-соціальному вимірі (опрацювання додаткової літератури за темою)	11 (15)
2.	Інтерес у публічному і приватному праві. Приватні та публічні інтереси (опрацювання додаткової літератури за темою)	11 (15)
3.	Історія формування інтересу як правової категорії у приватному законодавстві (опрацювання додаткової літератури за темою)	11 (15)
4.	Поняття і система інтересів у приватному праві (опрацювання додаткової літератури за темою)	11 (15)
5.	Захист охоронюваних законом інтересів у приватному праві (опрацювання додаткової літератури за темою)	14 (18)
	Разом	58 (78)

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо.

Підсумковий контроль проводиться в форматі заліку.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Інтерес як основний фактор формування договірного регулювання у суспільстві.
2. Форми договірного регулювання як відображення сформованого інтересу.
3. Суспільний інтерес і правове регулювання відносин. Специфіка інтересів окремих частин суспільства.
4. Державний інтерес і державно-правове регулювання відносин. Специфіка інтересів в сфері державного управління. Роль держави та її функції у процесі регулювання відносин.
5. Поняття та структура договірного регулювання відносин.
6. Поняття договірного регулювання відносин. Ознаки договірного регулювання відносин.
7. Забезпеченість дієвості договірного регулювання. Місце договірного регулювання в механізмі правового регулювання відносин.
8. Договірне регулювання приватних та публічних відносин: державна допустимість та суспільна необхідність.
9. Договір як елемент механізму правового регулювання. Сила договірного регулювання та фактори, які впливають на неї.
10. Співвідношення правового та договірного регулювання відносин.
11. Мета та завдання договірного регулювання відносин.
12. Види та фактори легітимації відносин. Легітимація та легалізація.
13. Функції договірного регулювання відносин.
14. Соціальні рівні функціонування договірного регулювання. Залагодження конфлікту. Співвіднесення інтересів.
15. Межі договірного регулювання відносин
16. Поняття меж та обмеження в правовому регулюванні. Фактори впливу на встановлення правових обмежень в договірному регулюванні.
17. Обмеження договірного регулювання за територією і часом.
18. Межі договірного регулювання відповідно до предмету галузі права. Законність та обґрунтованість обмеження правового та договірного регулювання відносин.
19. Роль меж та обмежень в договірному регулюванні. Види обмежень в

правовому та договірному регулюванні.

20. Суб'єктивні обмеження договірному регулюванню відносин.
21. Загальні та спеціальні принципи договірному регулюванню. Принцип верховенства права в договірному регулюванні.
22. Принципи справедливості, розумності, добросовісності в договірному регулюванні. Спеціальні принципи договірному регулюванню: свободи договору, визначеності результату, співробітництва.
23. Поняття та суть форм договірному регулюванню відносин.
24. Форми недоговірному регулюванню відносин.
25. Форми договірному регулюванню відносин. Поняття та сутність форми договірному регулюванню відносин.
26. Види відносин, що можуть бути врегулюванню в договірних формах. Правові форми договірному регулюванню відносин.
27. Класифікація форм договірному регулюванню відносин. Законодавчо регламентовані та нерегламентовані. Матеріальні та процесуальні. Альтернативні та безальтернативні. Односторонньо ініційовані та ініційовані декількома учасниками.
28. Договір. Домовленість. Угода. Контракт. Пакт. Протокол. Конвенція. Меморандум. Погодження, узгодження, згода.
29. Поняття та характеристика засобів договірному регулюванню відносин. Норма договору (договірна норма) як основний засіб договірному регулюванню відносин.
30. Поняття, суть та ознаки договірної норми як засобу договірному регулюванню.
31. Суб'єкт правового та договірному регулюванню. Держава, як суб'єкт договірному регулюванню. Правосуб'єктність держави як суб'єкта договірному регулюванню. Державні органи, органи місцевого самоврядування, як суб'єкт договірному регулюванню.
32. Юридичні особи, як суб'єкт договірному регулюванню. Правосуб'єктність юридичної особи: поняття, сутність, елементи Поняття, ознаки, види юридичних осіб. Здатність до договірному регулюванню юридичної особи.
33. Фізичні особи як суб'єкти договірному регулюванню відносин. Здатність до договірному регулюванню відносин фізичної особи.
34. Сутність та зміст здатності до договірному регулюванню фізичної особи підприємця. Сфери договірному регулюванню відносин між фізичними особами.
35. Концептуальні підходи та поняття договору в приватній сфері. Мета та функції договору в приватній сфері.
36. Принципи договірному регулюванню приватної сфери: рівність сторін, вільне волевиявлення, заборона зловживання правом.
37. Особливості використання договірному регулюванню в окремих приватноправових галузях права. Предмет та об'єкт приватноправового договору. Форма та зміст договорів.
38. Порядок укладення, зміни припинення договорів. Підстави розірвання та відповідальності.
39. Наслідки незаконності чи невідповідності законодавчому регулюванню.
40. Законодавче забезпечення договірному регулюванню відносин в приватній сфері.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 60 = 60$:

Формула обчислення

$$\sum 60 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\sum 60$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Поточний контроль	Разом	Залік	Сума
T1-T5			
$\sum 60$	60	40	100

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання залікової роботи

Залікова робота виконується у письмовій формі та складається із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має варіанти відповідей, тільки один з яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90–100	зараховано
70-89	зараховано
50-69	зараховано
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Мічурін Є.О. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 2 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 250 с..

2. Дзера О.В. Цивільно-правова наука і практика: збірник науково-правових (консультативних, експертних) висновків. Київ: Алерта, 2023. 572 с.

3. Нетипові об'єкти : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 266 с.

4. Беяневич, О.А. Господарське договірне право України (теоритичні аспекти): монографія. К. Юрінком Інтер, 2006. 592 с.

5. Завальна Ж.В., Маркова О.О. Договірне регулювання відносин: навчальний посібник. Суми : Поліграф, 2014. 260 с.

6. Мілаш В.С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: монографія. Х.: Вапнярчук, 2007. 440 с.

7. Пархоменко Н.М. Договір в системі форм права України: Монографія. К.: Вид. дім «Юридична книга», 2000. 184 с.

8. Погрібний С.О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: Монографія. К.: Правова єдність, 2009. 304 с.

9. Цивільне право України: академічний курс. Підручник у 2 т. / за заг. ред. Я.М. Шевченко. Т.2. Спеціальна частина. К.: Ін Юре, 2008. 520 с.

Допоміжна література

1. Беяневич О. А. Державні контракти: історія і сучасність. *Вісник господарського судочинства*. 2003. № 2. С. 120-136.

1. Гримич М.В. Звичаєве цивільне право українців ХІХ-початку ХХ століття. К.: Арістей, 2006. 559 с.

2. Завальна Ж.В. Договірні форми узгодження інтересів. *Підприємство, господарство і право*. 2007. № 10. С. 35-38.
3. Завальна Ж.В. Коаліційна угода в системі договірних форм. *Юридична Україна*. 2008. № 1. С. 10-15.
4. Притика Ю.Д. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Спец випуск*. 2005. С. 510-515.
5. Дзера О.В. Загальні положення про правочини. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. С. 14.
6. Олюха В.Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2003.
7. Шимон С. Поняття і юридичне значення «домовленості» як волевиявлення суб'єктів цивільного права. *Юридична Україна*. 2009. № 9. С. 44–49.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського: <http://irbisnbnv.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/>
3. Офіційний вісник України: <http://ovu.com.ua/>
4. Юридичний журнал «Форум права»: www.irbis-nbnv.gov.ua
5. Юридичний журнал «Право України»: <http://pravoua.com.ua/>
6. Юридичний журнал «Юстиніан»: <http://www.justinian.com.ua/>
7. Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал» <http://www.lsej.org.ua/>
8. The principles of european contract law: <http://www.jus.uio.no>
9. European Research Group on Existing EC Private Law (Acquis Group): <http://www.acquis-group.jura.uni-osnabrueck.de>
10. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law // Draft Common Frame of Reference (DCFR): http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en
11. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА (UNIDROIT) <http://zakon2.rada.gov.ua>